

---

echtpaar trouwde (uiteraard) op een Mariafeest: 2 februari, Maria Lichtmis.

Het echtpaar kreeg zes kinderen. De kapelaans, altijd in voor een verzetje, waren er kind aan huis.

En toen kwam de grote kladderadatsch: de vernieuwingen in de katholieke kerk. Zoon Jos werd door zijn vader uit de kerk gehaald toen hij – trouwe misdienaar als hij was – hielp met het slopen van de knielbanken: ‘Aan die beeldenstorm hoeft jij niet mee te doen’. Toen zijn vader ook nog eens niet de opdracht kreeg de centrale verwarming in de pastorie te vervangen, was het uit tussen het gezin en de lokale clerus. Er werd gestemd op Klaas Beuker (RK Partij Nederland) en gekerkt bij pater Winand Kotte, een gesuspendeerde priester (1975-1977) die in de Willibrordkerk in Utrecht de roomsche tradities hooghield. Toegegeven: hij heeft deze fraaie kerk ook van de sloop gered. Net als vroeger de kapelaans was ook pater Kotte bij het echtpaar Palm weer kind aan huis.

Tenslotte: van de zes kinderen werden er drie, waaronder de auteur, vlijtige leden van de Socialistische Partij, in een tijd dat die nog niet *salonfähig* was. De ouders moesten dat ontdekken toen zijn oudste zus tijdens de studentenrevolte in Nijmegen duidelijk herkenbaar op de tv verscheen.

In het kort is dit de geschiedenis van de familie Palm, in al zijn roomsheid en triestheid een geschiedenis die je niet snel vergeet.

Moederkerk is echter niet alleen een familiegeschiedenis, het is ook een pamflet. De these van de auteur kan niet korter worden samengevat dan wat hij zegt over bisschop Bekkers: zijn moeder moet ‘in Bekkers het type priester hebben gezien dat de ruimhartigheid bezat die ze bij de priesters van haar jeugd soms zo node had gemist en die nog altijd uitzonderlijk was. Maar juist door dat soort priesters ging alles wat hen dierbaar was ten onder’ (157-158).

In deze geest kijkt Palm terug op de geschiedenis van het Nederlandseatholicisme, *de ondergang van rooms Nederland*, zoals de ondertitel luidt. Dat beeld bepaalt ook de manier waarop hij de geschiedenis van het Nederlandseatholicisme herschrijft: ‘de priester schonk geen hemel meer, geen vergeving, geen zegen en geen geluk’ (12). Wat ‘de merendeels vooruitstrevende priesters aan de kerk wonnen, was wat de doorsnee gelovigen eraan verloren, namelijk vertrouwdeheid’ (197).

Palm heeft hier absoluut een punt. De Bossche vicaris Hein Ruygers betoogde het al tijdens het Pastoraal Concilie (1966-1970): ‘velen gaat dit denkers-geloven ver boven de pet’.

Palms these wordt inmiddels door veel kerkhistorici gedeeld, en devoties en bedevaarten zijn weer terug van weggeweest, maar in een culturele context die totaal veranderd is. De vraag is dan, of de essentie van Palms these nog wel hout snijdt: ‘De gelovige won aan zelfstandigheid, maar leed ook een verlies: zijn hang naar afhankelijkheid, naar buigen om opgeheven te worden, zou niet meer beloond worden’ (169). Terzijde: werden daarom drie van de kinderen lid van de vroege, dogmatische Socialistische Partij?

Maar als die afhankelijkheid inderdaad de essentie was van ‘rooms Nederland’, dan is rooms Nederland niet ten ondergegaan aan een ‘verraad der clercken’, zoals Palm meent, maar aan de veel complexere culturele veranderingen die het met de beste wil van de wereld niet had kunnen tegenhouden.

De heimwee echter bleef: sp-er Palm zelf was zonder gewetensbezwaar misdienaar toen zijn ouders in 1989 in de kerk van pater Kotte hun veertigjarig huwelijk vierden. –

¶ Joos van Vugt, Marie-Antoinette Willemsen (red.), *Bewogen missie. Het gebruik van het medium film door Nederlandse kloostergemeenschappen*, Hilversum: Verloren, 2012, (reeks Metamorfosen Studies in religieuze geschiedenis X), 126 pagina's met 2 dvd's, ISBN 978 90 8704 305 6, €20,00.

¶ J.Y.H.A. Jacobs

Het was een bijzonder goed idee van het bestuur van de Stichting Echo om in december 2010 een colloquium te organiseren, gewijd aan het thema ‘Kloosters op film. Het gebruik van het medium film door orden en congregaties in Nederland’. De voorliggende bundel die op 14 december 2012 in Nijmegen werd gepresenteerd, vormt daarvan de schriftelijke neerslag. Genoemde stichting, opgericht in 1995, stelt zich ten doel de bevordering van het onderzoek naar de geschiedenis van het religieuze leven van vrouwen en mannen in Nederland vanaf omstreeks 1800 tot heden. Zij doet dit door (kerk)historici en andere wetenschappers